

PlagiArt

A hetvenes években a fotográfus Richard Prince lett az úttörője egy új irányzatnak, amelynek az újrahasznosított nevet adták, PlagiArt

A hetvenes években a fotográfus Richard Prince lett az úttörője egy új irányzatnak, amelynek az újrahasznosított nevet adták, de amelyet többen inkább lopásnak tartanak. Prince semmi mást nem csinált, mint engedély nélkül fotózta más fotósok képeit. Általában magazinreklámok képeit használta, és a művészete abból állt, hogy a hatás fokozásaként óriási méretűre nagyította őket. De vajon mit gondoltak a fotósok, akik a képeket készítették, amikor meglátták műveiket egy másik - milliókat érő - alkotásban, a nevük feltüntetése nélkül?

Jim Kranz-nak, aki a híres Marlboro-reklám cowboy-fotóiért felelős, földbe gyökerezett a lába, amikor fotóját meglátta egy plakáton, amellyel a New York-i Solomon R. Guggenheim múzeum Richard Prince emlékkiállítását reklámozta. Főleg, hogy a múzeum előtt egy stand reprotokat árult valamivel 10 dollár alatt, Prince nevével.

Kranz nem ment be a múzeumba, hogy megnézzze, lóg-e más mű is a falon, amely tőle származik. Régóta tudott róla, hogy Prince felhasználta reklámfotóit, de hogy valaki más ötletének az ellopásával váljon a nemzet művészévé, az egy kicsit sok volt neki.

Prince a kilencvenes évek elején kezdte a fotók fotózását. Saját bevallása szerint azért kezdett mások ötleteinek a lopkodásába, mert a sajátjai nem mutattak úgy, ahogyan szeretne volna. Először unalmas töltőtoll- és bútorreklámok képeivel próbálkozott, mielőtt átnyergelt volna komolyabb reklámkampányokra, amelyek meghozták az áttörést.

2005-ben az egyik - szintén a Marlboro-sorozatból lopott - fotója 1,2 millió dollárért kelt el egy aukción. Ám ahogy a művész neve és képei egyre híresebbé váltak, Prince egyre többet járt a bíróságra, a képek szerzői ugyanis beperelték. Garry Gross, akitől Prince ellopta egyik híres képét a meztelen és még nagyon fiatal Brooke Shields-ről, bíróságon kívüli megállapodással kisebb vagyont csikart ki a "fotóművészből".

Kranz nem fordult bírósághoz, mert őt nem a pénz érdekeli, hanem az érdem. Régóta tudott róla, hogy Prince a marlboros ötleteit felhasználta, de ezt egy ideig elismerésnek tartotta. Ugyanakkor a legutóbbi eset kapcsán, amikor is már-már Kranz-ot vádolták plagizálással Prince ellenében, betelt nála a pohár. Egy komoly műértő hölgy ugyanis Kranz stúdiójában járt, és a Marlboro-reklám fotóit nézegetve így kiáltott fel: „Jé! Richard Prince-nek van ugyanilyen fotója!”

Jim Kranz - egy börtönfotókból álló sötét sorozaton kívül - nem készített művészi képeket, de reklámfotós karrierje igen jelentős. A McDonalds, a Boeing, a Federal Express és még sok más óriásvállalat is az ügyfele volt a cég „arculatának a fellendítésére”, nevéhez pedig annyi eredeti reklámötlet fűződik, amennyit igen kevés marketinges mondhat magáénak.

„A helyzet jelenlegi állása szerint ez már egy megtörtént dolog”- mondja Kranz a New York Times-nak. „A probléma az elismerés hiánya. Szokatlan az a művész, aki nem önállóan alkot. Nem értem, miért a nagy húhó. Ha olaszra fordítom a Moby Dicket, attól az még nem lesz az én művem, így van? Legalább is én így látom.”

Richard Prince azt állította, a Kranz-fotók védjegye a Philip Morris kezében van, ami arra enged következtetni, hogy a munkájához használt forrásait sohasem ellenőrizte igazán. Valójában Kranz az összes fotójának a szerzői jogát saját kezében tartja.

A New York Times megpróbálta elérni Prince-t, de az szóban nem reagált. Emailben annyit fűzött a témához, hogy ő nem gondolja, hogy a reklámoknak is lennének szerzőik, a plagizálásról pedig egyszer azt mondta, hogy „néhány lemez jobban hangzik a rádióban közvetítve, mint amikor otthon az ember saját magának játssza le”.

A Marlboro-reklám ötletének az ellopásáról 1992-ben így nyilatkozott: „Senki sem figyelt. És a

Dollármilliók fotók fotózásával: lopás vagy művészet?

Írta: hvg

2008. február 15. péntek - Módosítás: 2008. február 15. péntek

reklámkampány igen sikeres volt. Ha lopni indulsz, tudod, hogy a bankban kötsz ki.” Lehet mégoly pofátlan ez a mondat, de az amerikai közönség mit sem foglalkozik ezzel, és Richard Prince összes műve szerzői jogvédelem alatt áll.

Krisztina OBrien